

maailmankaupan

IDEAPAKKI

- Reilun kaupan tapahtumia
aloittelijoille ja edistyneille

SISÄLLYS

Tervetuloa tekemään Maailmankauppoja ja reilua kauppaa tunnetuksi!	3
Tapahtuman peruspalkit	4
Tavoite kirkaaksi	
Kohderyhmä selkeäksi	
Tarkoituksenmukainen paikka	
Harkittu aika	
Resurssit tasapainoon	
Yhteistyöstä voimaa	
Vetonaulaksi ihminen	
Näkyvyyttä	
Toimintaideoita	9
Ruoka	
Näyttelyt	
Liikunta	
Musiikki	
Esitykset	
Kilpailut	
Muut	
Tapahtumaehdotuksia	
Mahdollisia yhteistyötahoja	33
Lisää ideoita toimintaan	34
Hyödyllistä tietoa	35
Maailmankaupan mahdollisuuksia	36
Virkistystä vapaaehtoisille	37
Toimintapäiviä tarmokkaille	35
Älä osta mitään -päivä	38

JULKAISIJA:

Maailmankauppojen liitto ry, 2004

KOKOAMINEN JA TOIMITUS:

Susanna Nieminen

TAITTO JA ULKOASU:

Satu Siirtola

PAINO:

Digipaino, Turku

Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöille suunnattua tiedotustukea. Julkaisussa esitetyt näkemykset eivät välttämättä edusta ulkoasiainministeriön virallista kantaa.

Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf

KIRKKOTIE 6-10, 20540 TURKU
PUHELIN (02) 237 4990,
FAKSI (02) 237 1670

maailmankaupat.liitto@sci.fi
www.maailmankaupat.fi

Älä osta mitään -päivä

Älä osta mitään -päivä on joidenkin Maailmankauppojen vakituinen toimintapäivä. Päivän viettoon suhtaudutaan Maailmankauppojen piirissä eri tavoin: toiset pitävät kaupan auki mutteivät myy mitään, toiset eivät pidä tuottajia kohtaan reiluna olla myymättä. Jos päivän haluaa huomioida, kannattaa miettiä tarkkaan tavoitteensa ja viestinsä, ja sitä kautta toimintatapansa. Onko tavoitteena viestiä reilusta kaupasta vaihtoehtona tavalliselle kuluttamiselle, vai kritisoida myös "reilua" kulutusta? Jos päivän aikana Maailmankaupassa ei myydä mitään, viestiikö se reilun kaupan olevan osa turhaa kuluttamista? Viestiikö myymättömyys ettemme luota asiakkaidemme kykyyn tehdä omia valintojaan? Voisiko tavoitteena olla viettä mukava päivä ilman pakollista kuluttamista? Vai pitäisikö ÄOM-päivän tavoitteena olla reilun kaupan esittelemisen vaihtoehtona?

Tervetuloa tekemään
Maailmankauppoja ja
reilua kauppaa
tunnetuksi!

JOSKUS TUNTUU, ETTÄ KAIKKI AIKA JA VOIMAT KULUVAT kaupan pyörittämisen rutiineihin. Takaraivossa nakertaa kuitenkin tunne, että "jottain tarttis tehä", jotta uusiakin ihmisiä tavoitettaisiin ja reilun kaupan ajatus leviäisi. Ehkä mieli tekisi järjestää jotakin uutta ja erilaista, mutta ideoita ei tunnu löytyvän.

Tämä vihkonen on juuri näitä tilanteita varten! Näiden kansien väliin on kerätty Maailmankauppojen toimintaideoita Suomesta ja Euroopasta, vanhojen tuttujen lisäksi uusia ja kokeilemisen arvoisia. Ideoita voi vapaasti sekoitella ja kehittää eteenpäin, antaa niiden herättää uudenlaisia mielleyhtymiä ja tuoda mieleen uusia toimintatapoja. Ja kun uusia ideoita syntyy, alkää pitäkö niitä itsellenne, vaan kertokaa niistä Maailmankauppojen liiton Pravdan välityksellä muillekin Maailmankaupoille. Näin ideapankki sen kun kasvaa, ja tämän vihkosen jatko-osan sisältö karttuu.

VIHKOSEN ALUKSI KERRATAAN MUUTAMIA ASIOITA joita pitää pohtia ennen tapahtuman järjestämistä: tavoitetta, kohderyhmää, paikkaa, aikaa, resursseja ja yhteistyökumppaneita. Sen jälkeen seuraa toimintaideoita eri otsakkeiden alle ryhmiteltyinä. Ideaosuus on helposti silmälläv, nopealla lukaisulla voi virkistää muistiaan ja lukea enemmän kiinnostavilta vaikuttavista uusista ideoista. Vihkosen lopussa on lista mahdollisista yhteistyötahoista, jota voi käyttää avartamaan näkökulmaansa yhteistyökumppanien moninaisuuteen - sekin tarjoaa siis vain ideoita, ei kaiken kattavaa valikkoa. Lopussa on myös lyhyt luettelo lisätiedon lähteistä.

Virkistäviä tapahtumia!

SUSANNA NIEMINEN

Taphtuman peruspalkit

TAVOITE KIRKKAAKSI

Maailmankauppojen tapahtuman tavoitteena on usein "ker- toa reilusta kaupasta", mikä on sinänsä onkin yksi Maailman- kauppojen perustehtävistä. Se on kuitenkin tavoitteena laa- ja ja epämääräinen. Jos tavoitetta tarkentaa, on viestiä hel- pompi muokata yksinkertaiseksi ja se menee paremmin perille. Tapahtuman tarkempuna tavoitteena voi olla positiivisten mielikuvien antaminen reilusta kaupasta tietyille ryh- mälle, kunnan toiminnan muuttaminen reilumpaan suuntaan määritellyllä tavalla, jonkin maailmankaupan epäkohdan sel- ventäminen yleisölle tai levittää tietoa Maailmankaupan ole- massaolosta paikkakunnalla. Viestistä ja mielikuvista kannat- taa lukea Ideoita Maailmankauppojen tiedotukseen -vihko- sesta.

KOHDERYHMÄ SELKEÄKSI

Tavoitteen kirkastuessa selventyy monesti myös kohderyh- mä. Usein tapahtumat on suunnattu ns. suurelle yleisölle, niil- le ihmisille, jotka eivät vielä tiedä reilusta kaupasta. Koko kunnan väestö on kuitenkin suuri ja heterogeeninen ryhmä, jota on vaikea tavoittaa samoin keinoin. Minkä väestöosan haluaisitte erityisesti tavoittaa? Onko tiettyjä keinoja, joilla juuri tämän ryhmän mielenkiinnon saisi heräämään? Suppe- ampia kohderyhmiä voivat olla tietyn järjestön tai yhteisön jäsenet, tietty ikäryhmä, työttömät, paikkakunnan päättäjät, tai joskus myös omat asiakkaat tai vapaaehtoiset.

TARKOITUKSEN MUKAINEN PAIKKA

Kohderyhmä ja tavoite auttavat määrittelemään sopivan pai- kan tapahtumalle. Omille vapaaehtoisille tai asiakkaille suun- nattu tapahtuma vaatii toisenlaiset puitteet kuin mahdoli-

Virkistystä vapaaehtoisille

Omia vapaaehtoisiaakin on hyvä muistaa ja helliä välillä. Kun porukka on hyvä ja viihtyy yhdessä, sujuu myös kaupanpyörittäminen paremmin. Tä- sä joitakin ideoita vapaaehtoisten virkistykseen.

VAPPUPIKNIK

Vapunpäivän piknik voidaan toteuttaa nyyttäriperiaatteella tai sopia etu- käteen mitä hankitaan ja ketkä sen hankkivat. Osallistujilta voidaan pe- riä pieni maksu tai kauppa voi tarjota piknikin vapaaehtoisilleen palkki- oksi uurastuksesta.

LEIVONTAILTA

Kokoonnutaan yhteen ja kokeillaan uusia reilun kaupan reseptejä tai tehdään vanhoja tuttuja herkkuja. Työn tulokset voidaan nauttia heti tai säästää seuraavan päivän tapahtumaa varten.

REILUN KAUPAN NYTTÄRIT

Kokoonnutaan yhteen ja nautiskellaan yhteisistä eväistä. Kukin tuo mu- kanaan jotain reilun kaupan aineksista valmistamaansa. Uudet reseptit tietysti jaetaan.

MAAILMANKAUPPAMIES/ -NAINEN

Vuoden vaihtuessa voidaan valita edellisen vuoden Maailmankauppa- mies tai -nainen, eli antaa tunnustusta ahkeralle vapaaehtoiselle.

PANNUKAKKUILTA

Kokotaan luomupannukakkuja ja nautitaan niitä reilun kaupan hillojen ja hunajan kera.

RETKI

Maailmankauppalaiset voivat yhdessä retkeillä toiselle paikkakunnalle tutustumaan Maailmankauppaan ja sen vapaaehtoisiin. Kauppaan tu- tumisen jälkeen voidaan viettää yhteinen ilta reilun kaupan tuotteita maistellen ja kokemuksia jakaen.

Maailmankaupan mahdollisuuksia

Usein suuremmat yleisötilaisuudet on tilanpuutteen vuoksi pidettävä muualla kuin Maailmankaupassa. Toki kaupassakin voi jotakin järjestää, tässä muutamia ehdotuksia.

TARJOILUA

Tapahtumapäivänä voi kaupassa järjestää kahvitarjoilua. Pienissä tiloissa tarjoilu voi tuntua hankalalta, joten myymälän kalusteita voi olla tarvetta järjestellä uudelleen tapahtumapäivää varten. Kahvitusta ei kannata siirtää ulos, koska tarkoituksena on houkuttaa yleisöä sisään kauppaan. Tilat eivät kuitenkaan saa olla niin ahtaat, että kahvia loiskuu myytävillä tavaroille tai ihmiset eivät pääse liikkumaan.

POISTOMYYNNIT

Poistomyynnejä kannattaa tehdä silloin tällöin, jotta vakituisista hyllyttäjästä päästään eroon ja myymälän ilme uudistuu. Poistomyynnejä voidaan tehdä kaupassa, kaupan ulkopuolella, markkinoilla tai iltatorilla.

TARJOUKSET

Jos jotakin tuotetta on paljon varastossa ja se ei liiku, voi tapahtumapäiväksi tehdä tarjouksia. Tarjouksilla voidaan myös nostaa jonkin tuotteen menekkiä ja tehdä sitä tutuksi ihmisille.

UUTUUSTUOTTEIDEN ESITELY JA TESTAUS

Tapahtumapäivänä voidaan esitellä uutuustuotteita ja elintarvikkeiden kohdalla jakaa maistiaisja. Uutuustuotteita voidaan esittelypäivänä myydä erikoishintaan.

TUOTTAJAVIERAS TAI TIETOA TUOTTAJISTA

Tuottajavieras voi kertoa kaupassa omista tuotteistaan, niiden valmistuksesta ja mahdollisesta historiasta. Tuottajavieras voi myös kertoa, miten reilu kauppa on vaikuttanut hänen omaan elämäänsä.

LAHJA TAI ARVONTAA

Tapahtumapäivänä voidaan kaikille asiakkaille antaa pieni lahja, tai järjestää kävijöiden kesken arvonta.

simman suurta osaa kunnan asukkaista tavoitteleva tapahtuma. Jos tarkoitus on houkuttaa yleisöä tutustumaan Maailmankauppaan, sijoitetaan toiminta pääasiassa kauppaan tai sen välittömään läheisyyteen, mutta reilun kaupan ajatusta voi ja on syytä tehdä tutuksi muuallakin. Uusien ihmisten tavoittamiseksi on ennakkoluulottomasti hakeuduttava ihmisille mahdollisimman helppoihin ja läheisiin paikkoihin. Suuremmat tapahtumat vaativat isompia tiloja kuin mitä Maailmankaupalla on käytettävissään, mikä vie tapahtuman pois kaupalta ja heikentää linkkiä Maailmankaupan ja tapahtuman välillä. Onkin syytä pitää huolta että myös tapahtumapaikalla näkyy selvästi mikä tahansa tapahtuman järjestää.

HARKITTU AIKA

Maailmankauppojen luonnollisin toimintapäivä on Kansainvälinen reilun kaupan päivä toukokuun toisena lauantaina. Oman toiminnan liittäminen kansainväliseen toimintapäivään liittyy toiminnan suurempaan kontekstiin, tuo sille uskottavuutta ja kiinnostavuutta. Kansainvälisenä reilun kaupan päivänä on mahdollisuus esitellä reilua kaupaa suurena kansainvälisenä liikkeenä, joka on läsnä myös omalla paikkakunnalla, Maailmankaupan muodossa. Toinen luonnollinen ajankohta Maailmankauppojen tapahtumille on Reilun kaupan edistämisyhdistyksen keväisin ja syksyisin järjestämät Reilun kaupan viikot. Viikot saavat näkyvyyttä tiedostusvälineissä ja tätä näkyvyyttä voi käyttää hyväkseen ja tuoda esiin myös Maailmankauppoja reilun kaupan toimijoina.

Vuoden tapahtumia suunnitellessa kannattaa pitää mielessä omat resurssit ja tavoitteet, ja panna lukuisat toimintapäivät selkeään tärkeysjärjestykseen. Kaikkia kalenterin teemapäiviä ei tarvitse huomioida jos Reilun kaupan päivänkin tuottaa huolta ja harmaita hiuksia. Jos resurssit ovat tiukalla, kannattaa pitää huomio olennaisessa, lähinnä Maailmankauppojen toiminta-alaa, ja antaa muiden toimijoiden tehdä töitä muilla aloilla. Toisaalta, jos kauppa ei kulje ja toiminnasta puuttuu puhtia, yksi harkittu suurempi tapahtuma voi olla se sysäys, joka antaa taas onnistumisen tunnetta ja tuo uusia tekijöitä joukkoon.

RESURSSIT TASAPAINOON

Tapahtuman järjestäminen vaatii kahdenlaisia resursseja, ihmisiä ja selvää rahaa. Myös ihmisten erityistaitoja ja -tietoja voidaan pitää resursseina, ja niitä kannattaakin hyödyntää tapahtumien järjestämisessä. Käytävissä olevat voimavarat määrittelevät mahdollisuuksien rajoissa olevat tapahtumat - vaikka Maailmankauppojen piirissä on lukuisia ihmeitäkin nähty! Tekijät, ideat, taidot, kokemukset ja kontaktit ovat kullanarvoisia tapahtumien järjestämisessä. Mitä laajempi porukka, sitä enemmän näitä resursseja löytyy eli jos oma porukka on pieni, kannattaa harkita yhteistyötä muiden tahojen kanssa.

Raha on usein se rajoittava tekijä kun tapahtumia järjestetään. Suunnittelun alkuvaiheessa kannattaa miettiä, paljonko rahaa on käytävissä, mitä kaikkia kuluja tapahtumasta väistämättä tulee, ja voiko kuluja jotenkin pienentää. Suh-teilla ja neuvottelutaidolla säästää monissa menoissa: tilo- jen ja äänentoistolaitteiden vuokrissa, esiintyjien palkkiois- sa, mainostuksessa. Sponsoroinnilla voidaan kattaa vaikkapa julistaiden ja kutsujen painattaminen osittain tai kokonaan tai kahvituksen kustannukset.

YHTEISTYÖSTÄ VOIMAA

Yhteistyökumppanit eivät ole vain lisäkäsiä ja -päitä tapahtuman järjestelyissä. Yhteistyökumppanit tarkoittavat lisää ihmisiä, jotka tutustuvat reiluun kauppaan: kumppanin työn- tekijät, vapaaehtoiset, jäsenet, asiakkaat ja sidosryhmät saa- vutetaan tehokkaasti työskentelemällä yhteisen tavoitteen eteen. Yhteistyökumppaneita voi etsiä lähes miltä tahansa taholta, riippuen omista tavoitteista ja kohderyhmästä. Luon- nollisimmat yhteistyökumppanit Maailmankaupoille ovat tietysti Reilun kaupan puolesta ry:n paikallisryhmät ja Reilun kaupan edistämisyhdistys. Voimat kannattaa paikkakunnalla yhdistää, jotta saadaan järjestettyä kiinnostavampia ja moni- puolisempia tapahtumia.

Muut kansalaisjärjestöt ovat monesti luontevia yhteistyö- kumppaneita esimerkiksi Mahdollisuuksien torien järjeste- lyissä. Yhteistyötä voi tehdä halutun kohdeikäryhmän tai toi-

Hyödyllistä tietoa

HUMAN DEVELOPMENT REPORT:

http://www.undp.org/currentHDR_E/
UNDP:n inhimillisen kehityksen raportti, linkkejä seuraamalla inhimillisen kehityksen indeksit.

YK:N POHJOISMAIDEN TIEDOTUSOSASTO (UNIC):

<http://www.un.dk/finnish/new/yearsanddays/index.htm>
YK:n julistamat kansainväliset päivät, viikot, vuodet ja vuosikymmenet.

US DEPARTMENT OF STATE:

http://foia.state.gov/MMS/holidays/holidays_start.asp
Kansalliset juhlapäivät maittain.

THE WORLD FACTBOOK:

<http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/index.html>
CIA:n ylläpitämä tietopankki maailman valtioista, mm. bruttokansantuotteet.

Toimintapäiviä tarmokkaille

Jos aikaa ja energiaa tapahtumien järjestämiseen riittää, on Kansainvälisen reilun kaupan päivän ja Reilun kaupan viikkojen lisäksi toki muitakin kansalli- sia ja paikallisia teemapäiviä, joihin voi näppärästi liittää Maailmankaupan tapahtuman. Monet Maailmankaupat osallistuvat paikkakuntansa Mahdolli- suuksien tori -tapahtumaan touko-kesäkuussa, viettävät tasauspäiviä kevät- ja/ tai syyspäiväntasauksina, viettävät naistenpäivää maaliskuussa, YK:n päi- vää lokakuussa, lapsen oikeuksien päivää marraskuussa tai ihmisoikeuksien päivää joulukuussa. Oman kaupan pyöreät syntymäpäivät ovat hyvä juhlan aihe, mutta myös oman kunnan juhluvuosiin voi liittää tapahtumia. Paikalli- nen Taiteiden yö, markkinapäivät ja muut suuret tapahtumat voivat olla hyviä toimintapäiviä. Teemallisia kulttuuritapahtumia voi järjestää vaikkapa eri mai- den kansallispäivinä, ja vaalikampanja-aikaan kannattaa tuoda keskusteluun myös reilua kauppaa vaikkapa omalla vaalipaneelilla.

Lisää ideoita toimintaan

MAAILMANKAUPPOJEN LIITTO:

Ideoita Maailmankauppojen tiedotukseen. Viestistä ja mielikuvista, toimintaideoita kouluvierailulle.

MAAILMANKAUPPOJEN LIITTO:

Kampanjakansio. Kampanjan järjestäminen, toimintaideoita.

MAAILMANKAUPPOJEN LIITTO:

Kouluvierailuopas Maailmankaupoille. Erilaisia tapoja käsitellä ja esitellä maailmankaupan ongelmia ja reilua kauppaa, toimintaideoita.

MAAILMANKAUPPOJEN LIITTO:

Tiedotusopas Maailmankaupoille. Tiedottamisesta, toimintaideoita.

FAIRTRADE FOUNDATION:

<http://www.fairtrade.org.uk/>
Toimintaideoita työpaikoille ja kouluihin, vuosittaisen Fairtrade Fortnight -kampanjan tapahtumia, reilun kaupan reseptejä.

WORLD FAIR TRADE DAY:

<http://www.wftday.org>
Kansainvälisen reilun kaupan päivän tapahtumia.

REILUN KAUPAN EDISTÄMISYHDISTYS:

<http://www.reilukauppa.fi>
Tietoa haasteista, materiaalia.

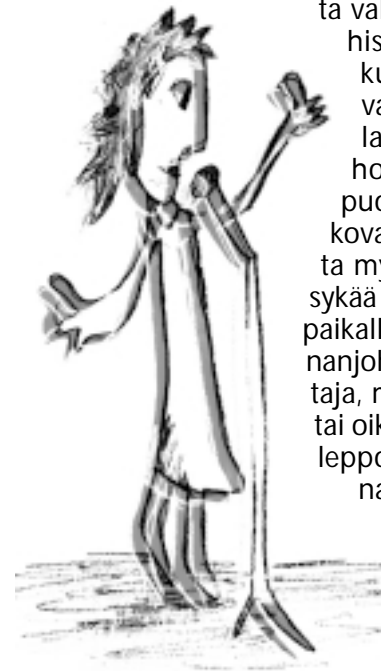
REILUN KAUPAN PUOLESTA RY:

<http://www.reilukauppa.fi/puolesta>
Tietoa kauppa- ja kahvilakampanjoista.

minta-alan mukaan. Uusia yhteistyökumppaneita voi löytyä yllättäviltäkin tahoilta. Tärkeintä on pitää avoin mieli kaikkiin suuntiin, ja miettiä mitä yhteistä Maailmankaupalla on eri ryhmien kanssa, ja miten reilun kaupan edistäminen istuisi näiden toimintaan. Vihkosen lopussa on listattu mahdollisia yhteistyökumppaneita: miettikää, voisiko teillä olla yhteisiä tavoitteita näiden ryhmien kanssa, tai keksitteko vielä uusia tahoja.

VETONAUAKSI IHMINEN

Ihmiset ovat kiinnostuneita ihmisistä. Oikein valittu "vetonaula" tuo uskottavuutta ja hyväksyttävyyttä reilulle kaupalle yleisön silmissä. Paras vetonaula Maailmankaupan tapahtumalle on tietysti tuottajan läsnäolo, mutta valitettavasti heitä ei aina ole sopivasti lähistöllä matkailemassa. Vetonaulaksi voi kutsua paikallisen "pikkujulkiksen" tai valtakunnallisesti tunnetun henkilön, jolla on siteitä paikkakunnalle. Julkkisten houkuttelu esiintymään reilun kaupan puolestapuhujina saattaa vaatia suhteita, kovaa taivuttelua ja joskus selvää rahaa, mutta myös positiivisia yllätyksiä voi löytyä. Kysykää siis rohkeasti! Paikallinen julkkis voi olla paikallisradion tai -television toimittaja, kunnanjohtaja tai kunnanvaltuuston puheenjohtaja, menestynyt urheilija, esiintyvä taiteilija, tai oikeastaan kuka tahansa alueella tunnettu leppoisa, hyvät puhelahjat omaava persoona. Paikkakunnalta tai lähialueelta kotoinen oleva kansanedustaja, laulaja, stand-up -koomikko, näyttelijä tai muu tv:stä tai lehdistä tuttu henkilö vetää varmasti uteliaita paikalle.

NÄKYVYYTTÄ

Tapahtuman kulussit ovat tärkeit, ne luovat tunnelman. Tilan ulkonäköön on kiinnitettävä huomiota: tilan on oltava siisti, ylimääräistä tavaraa ei saa olla näkyvillä, reilun kaupan on näyttävä ja tilaan on luotava tilaisuuteen sopiva tunnelma. Reilun kaupan käsitöillä ja elintarvikkeilla saa helposti aikaan näyttäviä asetelmia ja kattauksia, mutta kannattaa varoa liian sekavaa vaikutelmaa. Värikkäitä tekstiilejä kannattaa käyttää harkiten, ja esimerkiksi pöytäliinojen olisi hyvä olla samantlaisia. Tilan ulkopuolelle on hyvä laittaa juliste, jossa lukee mitä täällä tapahtuu ja kuka sen järjestää.

Julkisilla paikoilla yleisön huomion kiinnittäminen on vaikeaa. Ulkona tarvitaan isoja ja näkyviä katseenvangitsijoita, julisteita ja banderolleja. Reilun kaupan purjelaiva Estelle on

ankkuroituessaan hyvä vetonaula ja huomion keskipiste. Jos joukossa on tee-se-itse -henkisiä askarteluihmiä, voitte rakentaa irlantilaisten Maailmankauppa-aktiivien tavoin jättikokoisia teekannuja ja -kuppeja tai muita sopivia jättiesineitä herättä-

mään huomiota. Itävallassa on kokeiltu laamojen vetovoimaa, mutta elävien eläinten kohdalla täytyy muistaa ottaa huomioon eläimen hyvä kohtelu ja mahdolliset lupa-asiat. Paikalle voi myös rakentaa vaikkapa seinän, jonka koristamiseen tai kokoamiseen yleisö voi osallistua ja näin ilmaista tukensa reilulle kaupalle, tai ottaa kesäaikaan katu käyttöön ja taiteilla liiduilla väriä areenalle. Rooliasut banaanipuvuista eksootisiin vaatteisiin kiinnittävät huomiota. Pelkkä infopöytä jää helposti huomaamatta, mutta vaikkapa kahvinlastaajien työtä jää moni ihmettelemään.

Mahdollisia

yhteistyötahoja

Ammattiyhdistykset, paikallisosastot

Ekokaupat

Elokuvakeskukset

Emmaukset

Estelle

Julkisuuden henkilöt:

poliitikot, virkamiehet, muusikot,
kirjailijat, taiteilijat, näyttelijät, laulajat,
juontajat, urheilijat...

Kansainväliset työleirit (KVT)

Kansalaisjärjestöt

Kansalaisopistot

Kansanopistot

Kehitysyhteistyön Palvelukeskus Kepa

Kerhot

Kesäyliopistot

Koulut

Kulttuurikeskukset

Kuntien kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimet

Luomuviljelijät

Maan ystävät

Marttayhdistykset ja -kerhot

Muut Maailmankauppayhdistykset

Paikallisradiot

Reilun kaupan edistämisyhdistys

Reilun kaupan puolesta ry (Repu):n paikallisryhmät

Seurakunnat

Teatterit

Työpaikat

Työttömien yhdistykset

Urheiluseurat

Ylioppilaskunnat

Ystävyyssseurat

Ystävyysskunnat

JALKAPALLOTURNAUS

Järjestetään yhdessä paikallisen urheiluseuran ja paikallisradion kanssa puulaakijoukkueiden jalkapalloturnaus. Kaikki halukkaat voivat koota joukkueen ja ilmoittautua mukaan, lisäksi mukaan kutsutaan joukkueita kunnan elimistä (valtuusto vastaan virkamiehet), ammattiliitoista tai paikallisosastoista ja isoilta työpaikoilta. Paikalle kutsutaan paikkakunnalta kotoisin olevat menestyneet jalkapalloilijat ja julkisuuden henkilöistä voidaan koota oma joukkue. Maailmankauppalaiset voivat ottaa muista mittaa omalla joukkueellaan. Pelit pelataan reilun kaupan palloilla ja reilun pelin teemaa tuodaan esiin mainostuksessa. Paikallisradion mainostus ja suorat tunnelmapätkät turnauksesta houkuttelevat ihmisiä paikalle ja tekevät reilun kaupan ajatusta tutuksi.

TIEDOTUSPÄIVÄ

Massiivinen tiedotuskampanja voidaan toteuttaa vaikka yhteistyössä Maailmankauppalehden kanssa. Tiettyyn lehden numeroon kerätään juttuja oman paikkakunnan reilusta toiminnasta ja lehdelle hankitaan rahoitusta myymällä mainoksia paikallisille sopivaksi katsotuille yrityksille ja yhteisöille. Lehden irtonumeroita jaetaan joko paikkakunnan jokaiseen talouteen, tai täsmäskuina erilaisiin odotustiloihin, joissa ihmiset päivän mittaan viettävät aikaansa lueskelemalla: terveyskeskusten ja asemien odotustiloihin, kampaamoihin ja kahviloihin). Tiedotuskampanja voidaan toteuttaa yhteistyössä vaikka pitkänmatkan bussien kanssa sopimalla että jokaisen lähtevän bussin matkaan lähtee muutama lehti matkustajien luettaviksi.

Toiminta-ideoita

RUOKA

MAISTATUKSET

Maistatukset marketeissa ja Maailmankaupoissa ovat monille maailmankauppalaisille tuttuja Reilun kaupan viikoilta. Ainakin Hämeenlinnassa on marketissa järjestettyjen maistatusten yhteydessä voitu esitellä myös Maailmankaupan käsityötuotteita. Maistatuksia voi tarjoutua järjestämään eri järjestöjen tilaisuuksissa sekä työpaikkojen kahvitauoilla. Maistatuksista saa lisää tietoa Reilun kaupan edistämisyhdistyksestä.

MAISTAJAISET

Maistajaiset ovat maistatusten laajennettu ja "ammattimaisempi" versio. Idea on sama kuin viininmaistajaisissa: samasta tuoteryhmästä maistellaan useampia tuotteita. Maistella voidaan vaikkapa kahveja, suklaita tai teesekeitteitä. Kun tarkoitus on maistella tuotteita, jotka eivät ole valmiita nautittaviksi sellaisinaan, on syytä pyytää annostelu- ja valmistusohjeita ammattilaisilta, ja harjoitella valmistusta etukäteen. Parempi on, jos paikalle saadaan ammattilainen esimerkiksi keittelemään kahveja ja kertomaan kahvilaaduista ja -sekoituksista. Maistajaisia voidaan järjestää erityisryhmille kuten kunnan kahvituksesta vastaaville, paikkakunnan kahvilayrittäjille tai ohjelmanumeroksi järjestön jäseniltään. Maistajaisia voidaan järjestää ohjelmanumeroksi myös omissa tilaisuuksissa, jos osanottajamäärä on rajattu.

KAHVITUKSET

Maailmankauppa voi tarjoutua kahvittamaan, korvausta vastaan tai veloituksetta, eri tilanteisiin. Monilla Maailmankaupoilla on kokemusta kirkkokahvien keittelystä, mutta kahvituksia voi hoitaa myös työpaikoilla, järjestöjen tilaisuuksissa tai vaikka kunnanvaltuuston istuntojen yhteydessä. Sopivana päivänä Maailmankauppa voi tarjota aamukahveja ohikulkijoille ostoskeskuksessa, torilla tai asemilla ja hankkia näin näkyvyyttä ja positiivista kuvaa reilulle kaupalle. Jos vapaaehtoisia kahvinkeitäjiä on runsaasti, voi Maailmankauppa tarjota pienimuotoista catering-palvelua järjestöille ja yrittäjille. Reilun kaupan kahvit itseleivottujen reilun kaupan leivonnaisten kera on hyvä tapa hankkia positiivista huomiota reilulle kaupalle - ja lisätä samalla tuotteiden menekkiä.

KILPAILUT JA KURSSIT

Kiinnostaisiko englantilaistyylinen paras kakku -kilpailu paikakuntanne marittakerholaisia? Voitte julistaa leivontakilpailun, jossa sallittuja raaka-aineita ovat luomu- ja reilun kaupan tuotteet (pieniä poikkeuksia lukuun ottamatta). Tai pyytäkää paikallisia kerholaisia keksimään mahdollisimman paljon eri reilun kaupan raaka-aineita käyttäviä reseptejä, ja kootkaa niistä vaikka pieni vihkonen asiakkaille ja muillekin Maailmankaupoille jaettavaksi. Reseptien pohjalta tai ulkomalaisvahvistusten avulla voitte järjestää myös kokkauskurssia, joilla opetellaan valmistamaan vähän eksoottisempia ruokia, joissa käytetään reilun kaupan raaka-aineita.

REILUN KAUPAN AAMIAINEN

Reilun kaupan aamiainen on yksi perinteisistä reilun kaupan tapahtumista, ja niitä järjestetään lähes joka puolella Eurooppaa. Tapahtuman peruskaava on yksinkertainen: valitaan mukava tila, jossa tarjoillaan reilun kaupan tuotteista koostettua aamiaista tiettyinä päivinä tiettyyn aikaan. Tavoitteena on antaa yleisölle mahdollisuus maistella reilun kaupan tuotteita ilman ostopakkoa. Aamiainen voi olla maksullinen tai maksuton, kutsutilaisuus, avoin tai ilmoittautumispohjainen. Aamiaisella voidaan tarjota myös Suomessa vieraampia

ta, ja kertomuksia niiden tuottajista. Kulttuuri-ilta kannattaa järjestää yhteistyössä ystävyysseuran kanssa.

ETNOBILEET

Bileissä itse tila on tärkeä: se pitää pystyä hämärtämään sopivasti, siellä pitää olla riittävästi tilaa suuremmallekin porukalle mutta se ei saa näyttää liian tyhjältä aluksi. Bileisiin kutsutaan pari maailmanmusiikkia soittavaa bändiä, ja settien välille hankitaan dj soittamaan iltaan sopivaa musiikkia. Paikallisen ystävyysseuran voi kutsua paikalle myymään hyvää ruokaa (mieluusti reilun kaupan aineista), ja jos tila on ravintola ja bileet suunnattu yli 18-vuotiaille, voi ravintoloitsijan kanssa sopia reilun kaupan alkoholijuomien hankkimisesta kokeiltavaksi eurooppalaisten reilun kaupan tukkujen kautta.

REILUN KAUPAN KUTSUT

Kutsuja voi järjestää järjestölle, kerholle tai omalle tuttavapiirille. Kutsuilla esitellään jokin reilun kaupan tuoteryhmä, esimerkiksi elintarvikkeet, paperitavarat tai korut ja huivit. Samalla kerrotaan reilun kaupan periaatteista ja esiteltävien tuotteiden tuottajista. Osanottajille annetaan mahdollisuus ostaa esiteltäviä tuotteita joko suoraan tai yhteistilauksella. Kutsuihin kuuluu tietysti myös kahvittelu reilun kaupan herkkujen kera.

JOKAISELLA ON OIKEUS! -PÄIVÄ

Hämeenlinnan maailmankauppalaiset järjestivät muiden Reilu Hämeenlinna -verkostoon kuuluvien tahojen kanssa YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen liittyvän Jokaisella on oikeus! -päivän YK:n päivänä lokakuussa. Päivän aikana pohdittiin ihmisoikeuksia, niiden toteutumisen mahdollisuuksia ja ihmisoikeuksien kytköksiä kaupankäyntiin. Ohjelmaa, kahvitusta ja videoita reilun kaupan tuottajista oli läpi päivän. Alustajina ja keskustelijoina oli paitsi reilun kaupan toimijoita myös ammattiliittojen väkeä, kaupias sekä kunnanvaltuutettuja.

TAPAHTUMAEHDOTUKSIA

AAMUKAHVIT

Katetaan aamukahvipöytä avoimeen julkiseen tilaan, jossa on paljon ohikulkijoita mutta taustameteli on kohtuullinen. Sovitaan paikallisradion kanssa, että he tulevat aamukahville mukaan suoralla lähetyksellä. Tarjoillaan aamukahvia ohikulkijoille, vähemmän kiireiset voivat istua pöydän ääreen ja nauttia reilun kaupan leivonnaisia, ja paikallisradio jututtaa yleisöä ja vapaaehtoisia. Paikallisradion suora lähetyks takaa jatkuvan virran uteliaita paikanpäälle ja lisäksi kaikki kuulelijat kuulevat reilusta kaupasta. Jos haluaa pelata varman päälle, voi aamukahvien emännäksi tai isännäksi pyytää jonkun julkisuuden henkilön, joka haluaa tukea reilua kaupaa. Tämä voi jutustella aamukahvilaisten kanssa, ja sanoa muuttaman sanan radiolähetykseen silloin tällöin.

REILUN KAUPAN VAALIAAMIAINEN

Katetaan reilun kaupan aamiaispöytä viihtyisään tilaan, johon yleisön on helppo tulla. Kutsutaan paikalle alueelta kotoisin olevia vaaliehdokkaita, ja tentataan näiltä aamiaisen lomassa rauhalliseen tahtiin näkemyksiä reilusta kaupasta. Julkisuuden henkilö ehdokkaiden tenttaajana lisää tilaisuuden houkuttelevuutta. Paikallisradion voi kutsua paikalle tekemään juttua tilaisuudesta. Tilaisuuden teeman voi väljentää Ruoka-aika-kampanjan mukaisesti luomu- ja lähiruokaan, joka näkyy sitten aamiaispöydälläkin. Teemana voi käyttää myös vuoden 2004 maitokahviteemaa. Tietoa teemasta voi levittää paperisten tablettien tai pöydillä seisovien esitteiden kautta, sekä järjestää tietopöydän tiedonhaluisille. Paikalla on oltava myynnissä tarjollaolevia elintarvikkeita.

KULTTUURI-ILTA MAATEEMALLA

Kulttuuri-ilta voi koostua monista elementeistä: lyhyistä diamatkoista, elävästä musiikista, hyvästä ruuasta, ehkä lyhyestä elokuvastakin. Paikalle voidaan järjestää pienimuotoinen näyttely kyseisestä maasta tulevista reilun kaupan tuotteis-

aamiaisvaihtoehtoja: suklaa- ja pähkinälevitettä sekä hilloja leivän päällä, tai luomupannukakkuja reilun kaupan höysein. Aamiaisella on hyvä olla ainakin yksi tunnettu henkilö kutsuvieraana vetämässä väkeä paikalle, ja vähän ohjelmaa, esimerkiksi elävää musiikkia ja lyhyitä puheenvuoroja. Tietoa reilusta kaupasta voi jakaa teettämällä pöytiin katettaviksi teemaan sopivat paperiset tabletit, jotka kertovat perusasiat reilusta kaupasta ja tietoa tarjottavista tuotteista. Pöytiin voi tehdä myös seisovia esitteitä tai laittaa esitteitä läpinäkyviin pidikkeisiin, kuten monissa kahviloissa tehdään. Lisäksi paikalle voidaan järjestää tiedotuspöytä, josta halukkaat saavat lisätietoa. Paikalla on myytävä tarjollaolevia tuotteita niitä haluaville. Reilun kaupan aamiaiseen on helppo liittää muita ohjelmanumeroita kuten arvontaa, haasteiden esittämistä tai tutustumistarjouksia. Pitkiä puheenvuoroja ei aamiaisella kannata esittää, koska yleisön on tarkoitus nauttia aamiaisestaan leppoisassa ilmapiirissa ja saatava keskustella niin halutessaan.

MUSIIKILLINEN LOUNAS

Aamu ei ole ainoa vaihtoehto reilun kaupan aterialle. Reilun kaupan aineksista (luomu- tai lähiruulla täydennettynä) voi loihkia myös lounaan. Vaikkapa kevyellä jazzilla maustettu rauhallinen sunnuntailounas on miellyttävä tapa tutustua reilun kaupan tuotteisiin. Elävä musiikki ja hyvä ruoka on lounaalla keskeisessä asemassa, ja reilun kaupan viestin välittäminen voidaan jättää maukkaan kokemuksen, pöydällä olevien esitteiden sekä tiedotuspöydän varaan. Tarjottava ruoka voi olla hyvinkin tuttua ja kotoista, tai vaihtoehtoisesti uutta ja jännittävää. Tarjolla olevan ruuan reseptejä on hyvä olla saatavilla sekä tarvittavia reilun kaupan tuotteita on oltava myynnissä.

NÄLKÄILLALLINEN

Kun halutaan kiinnittää huomiota hyvinvoinnin epätasaiseen jakautumiseen maailmassa, voidaan järjestää nälkäillalliset. Illallisvieraat maksavat kaikki saman hinnan ateristaan, mutta 20 % vieraista saa vettä ja leipää, 60 % riisiä ja papuja ja loput

20 % juhlaillallisen. Erilaiset ateriat kuvastavat maailman väestön epätasaista ravitsemustilannetta: 20 % maailman väestöstä joutuu elämään liian vähäisellä kalorimäärällä, 60 % syö yksipuolista perusruokaa, ja rikkain 20 % syö ylenpalttisesti. Illallisen aluksi arvotaan, mihin näistä ryhmistä kukakin vieras kuuluu. Vaikka illallisten varsinainen ohjelma on aterioiden erilaisuus, on hyvä järjestää myös muuta viihdettä: vähäisemmälle ruualle jääneet saattavat kaivata viihdykettä puuttuvan ruuan sijaan. Nälkäillallinen voidaan järjestää sopimuksesta vaikkapa ammattiosastolle, kerholle tai järjestölle. Jos tilaisuus järjestetään yleisölle, on paikalle hyvä kutsua tunnettu henkilö houkuttelemaan väkeä paikalle, ja järjestää tilaisuus ehkä yhdessä toisen järjestön kanssa laajemman yleisöpohjan saavuttamiseksi.

GAALAILLALLINEN

Hieno gaalailallinen on suuritöinen, mutta sillä voi nostaa reilun kaupan profiilia ja tutustuttaa parempituloisia väestöryhmiä reiluun kauppaan. Gaalailallisella ateria on juhlava alku-, pää- ja jälkiruokineen, ohjelma tasokasta ja tarjoilu ammattimaista. Esiintymässä on hyvä olla parikin tunnettua laulajaa tai muusikkoa, ja juontajana myös tunnettu henkilö. Gaalailallisen toteutuksessa voi olla mukana muitakin tahoja. Laajalla järjestäjäporukalla on laajempi kontaktiverkosto, joka helpottaa esiintyjien löytämistä ellei normaalia palkkiota ole mahdollisuutta maksaa. Illallisen tarkoitus on pidettävä selkeänä: onko tarkoituksena kerätä rahaa tiettyyn tarkoitukseen, jolloin reilun kaupan tuotteet ovat vain sivuosassa, vai onko tarkoituksena nimenomaan esitellä reilua kaupaa yleisölle. Jälkimmäisessä tapauksessa mukana voi olla tuottajavieras, joka lyhyesti ja omakohtaisesti kertoo reilun kaupan vaikutuksista, tai yleisö voidaan viedä lyhyelle dia-matkalle jonkin tuottajan luo ja kertoa reilun kaupan merkityksestä juuri hänelle. Asiapitoinen ohjelma on kuitenkin pidettävä lyhyenä, ja se on hyvä ajoittaa tarjoilujen väliin niin että yleisö voi syödä rauhassa.

nossa työskenteleviä, joten asia kannattaa tarkastaa etukäteen. Samoin pitää tarkastaa, mitä välineitä työssä tarvitaan, ja voiko vieras tuoda ne tullessaan.

REILUN KAUPAN KULKUE

Näkyvyyttä ja rentoa ilmettä reilulle kaupalle saa reilun kaupan kulkueella. Kyseessä ei ole varsinainen mielenosoitus, vaikka mukaan voikin ottaa värikkäitä banderolleja ja kylttejä, vaan ihmeteltävää ja katseltavaa yleisölle. Kulkueessa pitää olla ohjelmaa: rummutusta, musiikkia, sambaa, tulitaiteilua. Osallistujat pukeutuvat värikkäisiin asuihin, ja voivat jakaa katsojille esitteitä ja reilun kaupan maistiaisista. Kun reilun kaupan lippulaiva Estelle saateltiin Angolan matkalleen Turussa, johti kulkuetta neljän hengen ryhmä, joka kantoi laivaan viimeistä vaatepaalia. Kulkueeseen osallistui myös värikäs riksa. Kulkueen näyttävyuden kannalta on tärkeää, että osallistujia on riittävästi ja he ovat karnevaalihengessä mukana.

TEHOISKU

Sopivana teemapäivänä voi kokeilla tehoiskun eli joukkojalkautumisen vaikutusta: järjestetään niin monta myyntipöytää oppilaitoksiin, suurille työpaikoille, suurien kauppojen ulkopuolelle ja kauppakeskuksiin kuin suinkin mahdollista. Paitsi että kullakin pöydällä voidaan myydä reilun kaupan tuotteita välittömälle kohderyhmälle, herää vähemmänkin uteliaan kiinnostus viimeistään kolmannen pöydän osuessa kohdalle...

KARTOITUKSET KAUPPOISSA

Paikkakunnan kauppoissa käydään tarkastamassa, millainen niiden reilun kaupan tuotteiden valikoima on. Sopivassa tilaisuudessa voidaan kutsua parhaiten varustellun kaupan kauppia vastaanottamaan palkintoa reiluimmasta tuotevalikoimasta.

to, mutta kohderyhmältään rajattu, ja vaatii paljon mainostusta.

KORTTIKAMPANJAT

Paikallisia tai valtakunnallisia päättäjiä tai muita tahoja voidaan taivutella myös korttikampanjalla. Kortteja voidaan jakaa tapahtumissa tai Maailmankaupassa, jolloin postittaminen jää lähettäjälle itselleen. Jos kampanjalla halutaan suuri vaikutus, kortteja voi jakaa tapahtumassa ja järjestää paikalle suuren "postilaatikon", johon yleisö voi korttinsa ilmaiseksi palauttaa. Postilaatikon sisältö toimitetaan vastaanottajalle yhdelle kertaa, mieluiten henkilökohtaisesti jolloin asiasta voidaan vielä keskustella.

HAASTEET

Haasteita siirtymisestä reilun kaupan tuotteiden käyttäjäksi voi esittää kunnan toimielimille, työpaikoille, kahviloille, järjestöille, urheiluseuroille tai seurakunnille. Kaikki voidaan haastaa käyttämään reilun kaupan elintarvikkeita, urheiluseurat lisäksi reilun kaupan jalkapalloja ja järjestöt siirtymään reilun kaupan tuotteisiin varainkeruussaan. Ennen haasteen esittämistä pitää ottaa selvää, onko haastettavassa tahossa jo keskusteltu asiasta ja onko siitä tehty päätöksiä. Haasteen esittämisen voi liittää ohjelmanumeroksi isompaan tapahtumaan. Kun haaste on annettu, pitää sen käsittelyä ja mahdollisia seurauksia tarkkailla, tarvittaessa muistuttaa haasteesta ja antaa tietoa päätöksen tekemisen tueksi.

TYÖPAJAT

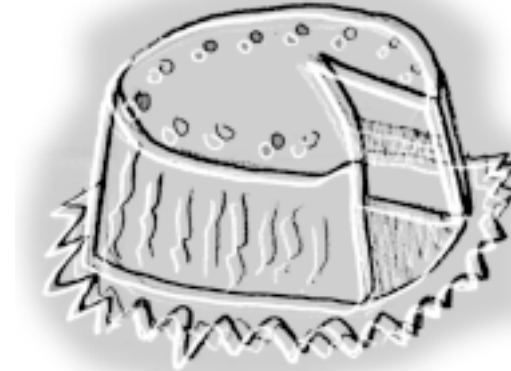
Erilaisten kerhojen ja koulujen kanssa voidaan järjestää työpajoja, joissa yleisö pääsee kokeilemaan afrikkalaista tanssia, perulaisten huilujen soittamista tai batiikkivärjäystä. Työpajoja voidaan järjestää myös muiden tapahtumien yhteydessä.

TYÖNÄYTÖKSET

Jos vierailulle saadaan tuottajavieras, joka työkseen valmistaa Suomessa myynnissä olevia reilun kaupan tuotteita, kannattaa järjestää työnäytös jonkin tapahtuman yhteydessä. Usein tuottajavieraat ovat kuitenkin tuottajajärjestön hallin-

MAAILMANKAKKUARPAJAISET

Maailmankakkuarpajaiset ovat monelle Maailmankaupalle tuttu ohjelmanumero. Niillä voi piristää kahvitarjoilua lähes missä tahansa tilaisuudessa - kunhan muistaa ottaa huomioon lupa-asiat ja hygieniamääräykset. Maailmankakkuarpajaisissa yleisölle myydään arpoja, joilla

voittaa palan tarjolla olevasta kakusta. Kakku on jaettu eri maiden bruttokansantuotteen tai vaikka inhimillisen kehitysindeksin mukaisiin osiin, ja arpa kertoo minkä maan kansalainen ostaja on ja siis minkä kokoisen palan kakkua saa. Maat voidaan valita mieltymysten ja tilanteen mukaan, vaik-

kapa Maailmankauppojen tuottajien kotimaat ja G8-maat. Pöydälle tai seinälle voidaan tehdä lyhyet tietolehtiset mukana olevista maista, ja palat voidaan merkitä vaikka cocktailtikkiin liimattujen lippujen avulla.

LÄTTYKISAT

Jos lätyt ovat kovassa huudossa paikkakunnallanne, voitte kokeilla lätytkisoja brittien tapaan: brittiläiset kirkonmiehet kiisailivat reilun kaupan viikkojen avaustilaisuudessa vuonna 2003 juoksemalla tietyn matkan lettupannu kädessään ja kääntelivät juostessaan lettuja heittämällä. Canterburyn tuolloin juuri virkaansavihitty arkkipiispakin oli paikalla pitelemässä maalinauhan toista päätä. Englannissa on tapana syödä lettuja laskiaistiistaina ennen paaston aloitusta, ja tapa yhdistettiin tässä reilun kaupan viikkojen aloitukseen. Tosin "letut" lienevät olleet niitä vähän paksumpia, enemmän pannukakkuja muistuttavia, mikä helpottanee heittelemistä huomattavasti.

KOKKISOTA

Ainakin Reilun kaupan markkinoilla on jo kokeiltu kokkisotaa reilun kaupan aineksilla (luomulla täydennettynä). Ainekset, aika, tila ja kokkaajat määrittelevät pitkälti, miten vaikeita luomuksia kilpailijoilta voidaan odottaa. Kunnan kokkauksessa minimivaatimukset ovat kunnan työkalut, työpöytä, vesipiste ja vähintään hella. Kokkisotaa vetämään kannattaa hankkia sanavalmis selostaja, jotta yleisö jaksaa pysyä kiinnostuneena kokkauksen ajan.

JÄTTIKAKKU TAI PISIN RUOKAPÖYTÄ

Kun tekee jotakin tarpeeksi suuresti niin siitä tulee uutinen. Tällä periaatteella voi myös reilua kauppaa tuoda esiin. Jättikakut ja vaikka läänin pisin ruokapöytä huomataan varmasti. Nämä epäviralliset ennätykset vaativat melkoisesti logistisia järjestelyitä ja usein hyvää säätä, mutta huomio on lähes taattu.

SUKLAAPÄIVÄ

Teemapäivät voivat olla herkullisia. Kuka voisi vastustaa esimerkiksi suklaapäivää? Suklaamaistiaisista, erilaisista suklaasta tehtyjä herkkuja, lyhyt diaesitys suklaan matkasta puusta kaupan hyllylle ja suklaatuotteita myynnissä. Parhaassa tapauksessa vielä kaakaontuottaja kertomassa reilun kaupan vaikutuksesta elämäänsä - ja kehottamassa yleisöä syömään enemmän suklaata!

osallistuja on puheenjohtaja, jonka on tunnettava osallistujien taustat ja osattava pitää keskustelu käynnissä ja aiheessa. Paneelikeskustelu voi olla yhtenä ohjelmanumerona seminaarissa, aamiaisella tai yleisötilaisuudessa.

VÄITTELY

Väittelyissä on kaksi eri kantoja edustavaa osapuolta, jotka yrittävät vakuuttaa toisensa ja yleisön oman kantansa paremmuudesta. Väittely voi olla virkistävä ohjelmanumero, mutta jos järjestätte tilaisuuden jossa väitellään reilusta kaupasta, pitää huolta että reilun kaupan puolustaja on todella hyvin perillä reilun kaupan asioista, sitä vastaan esitetystä kritiikistä, ja on vielä teknisesti hyvä väittelijäkin!

VAAELITENTI TAI -PANEELI

Vaalikampanjoiden aikaan ehdokkaat tulevat mielellään esittämään mielipiteitään ja tukemaan hyviksi katsomiaan asioita. Tätä kannattaa käyttää hyväksi ja kutsua joukko nimekkäitä oman alueen ehdokkaita vaalitenttiin tai -paneeliin, jossa teemana on kaupapolitiikka ja reilu kauppa. Hyvällä onnella saatte ehdokkaita irti lupauksiakin, joita voitte sitten vaatia toteutettaviksi jos ehdokkaat tulevat valituiksi. Vaalitenttiin voi yhdistää vaikka aamiaistilaisuuteen, jolloin yleisö saa sekä maistella reilun kaupan tuotteita että kuulla ehdokkaiden mielipiteitä asiasta.

ÄÄNESTYKSET

Varsinkin vaalivuosina voi yleisöä pyytää äänestämään reilun kaupan puolesta erilaisissa tapahtumissa. Tukea voidaan pyytää reilulle kaupalle yleisesti, tai vaikka kunnan siirtymiseksi reilun kaupan kahvin käyttäjäksi. Äännet voidaan antaa nimettöminä, tai äänestäjiä voidaan pyytää merkitsemään niihin nimensä jotta niitä voidaan käyttää vaikka kunnanvaltuustoon vaikutettaessa.

ADRESSIT

Perinteinen nimien kerääminen vetoosadresseihin on edelleen hyvä tapa tuoda yleisön mielipide päättäjien kuulville. Nimiä voidaan kerätä tapahtumissa, kaduilla ja Maailmankaupassa. Sähköinen nettivetoisuus on myös vaihtoehto-

MUUT

OPINTOPIIRI

Opintopiirit ovat varsinkin Ruotsissa suosittu aikuisopiskelun muoto. Opintopiireissä voidaan tutustua keskustelun ja yhdessä oppimisen avulla vaikeampiinkin aiheisiin, kuten kansainvälisen kaupan epäkohtiin. Opintopiirejä voidaan järjestää omille vapaaehtoisille ja asiakkaille, tai vaikka muiden järjestöjen vapaaehtoisille. Opintopiirejä voidaan järjestää yhteistyössä muiden tahojen, esimerkiksi kansanopistojen kanssa.

SEMINAARIT

Seminaarit ovat asiapitoisia, useita tunteja kestäviä tilaisuuksia. Seminaareihin kutsutaan ulkopuolisia puhujia, jotka tarkastelevat samaa aihetta vähän eri näkökulmista. Alustusten lisäksi ohjelmassa varataan yleensä aikaa yleisön kysymyksille ja kommenteille. Tunnetut ja tunnustetut puhujat ovat paras tae seminaarin onnistumiselle. Seminaarin väliajalla voidaan tarjota reilun kaupan kahvit ja seminaarin yhteyteen voidaan järjestää vaikka näyttely.

LUENTOSARJAT

Luentosarjat käsittelevät jotakin teemaa eri näkökulmista. Oppilaitosten henkilökunnalle voi ehdottaa yhteistyötä luentosarjojen järjestämisessä. Jos opiskelijat voivat käyttää luentosarjaa korvaavana opintojaksena omissa opinnoissaan, mahdollisuudet saada innokasta kuulijakuntaa paikalle ovat hyvät. Luentosarjojen luennoitsijoiden on oltava päteviä puhumaan pyydetyistä aiheista joko tutkimuksensa tai virkansa puolesta, ja kaikille luennoitsijoille on annettava tieto muiden luennoitsijoiden aiheista jotta päällekkäisyyksiltä välttyäisiin.

PANEELIKESKUSTELU

Paneelikeskustelussa kutsutut osallistujat keskusteleval määrätystä aiheesta. Panelistien on hyvä edustaa eri intressejä jotta keskustelusta tulisi sisällöllisesti kiinnostava eikä pelkkää yhteistä nyökyttelyä. Paneelikeskustelun tärkein

NÄYTTELYT

TAIDENÄYTTELYT

Reilun kaupan tuotteissa on paljon kaunista esiteltävää, taidekäsitöitä parhaimmillaan. Seinävaatteista, veistoksista, maalauksista tai naamioista voi koota näyttelyn taidegalleriaan tai muuhun näyttelytilaan. Kauniit ja teemaan sopivat mainosjulisteet, näyttelyesitteet ja kutsut täydentävät vaikutelmaa ja kunnioittavat tuottajien taitoja. Näyttely voidaan järjestää myös myyntinäyttelynä, jolloin vierailijat voivat ostaa esillä olevia tuotteita, jotka kuitenkin pysyvät yleisön ihaseltavina näyttelyn loppuun asti. Tuotteiden saatavuudesta sekä mahdollisuudesta lainata tai saada niitä myyntitiliin voi tiedustella maahantuojilta.

SISUSTUSNÄYTTELY

Turussa on järjestetty reilun kaupan sisustusnäyttely tyhjässä liikelilassa kaupungin keskustan ostoskeskuksessa. Sisustaminen vaatii melkoisesti huonekalujen ja tavaroiden kuljetusta, mutta on varmasti huomiota herättävä tapa esitellä kuinka reilu kauppa voi olla osa arkielämää. Näyttely voi olla lähemmin tarkasteltavissa kun paikalla on esittelijä, ja muutoin hyvin valaistuna ikkunan läpi tutustuttavissa. Näkyvälle paikalle on muistettava tietysti laittaa tiedot mistä näyttelyn tuotteita voi ostaa, ja lyhyt esittely reilusta kaupasta.

PIIRUSTUSNÄYTTELYT

Reiluun kauppaan kuuluvat suorat suhteet ihmisiin tuotteiden takana. Suhteita voi tuoda esiin järjestämällä esimerkiksi tuottajayhteisön lasten piirustuksista tai lähiseudun taidekoulun oppilaiden töistä näyttelyyn. Samassa yhteydessä voidaan pyytää paikallisia lapsia piirtämään omasta elämästään, ja työt voidaan esittelyn jälkeen lähettää tuottajayhteisölle lahjaksi.

VALOKUVANÄYTTELYT

Valokuvanäyttelyt ovat yksi parhaista tavoista esitellä tuottajien arkea. Kauniit lyhyin kuvatekstein varustetut kuvat houkuttelevat tutustumaan toisenlaiseen arkeen. Näyttelyesitteessä voidaan kertoa tarkemmin muutaman kuvissa esiintyvän ihmisen elämästä ja miten reilu kauppa on siihen vaikuttanut. Kauniit mainosjulisteet ja kutsut kuuluvat järjestelyihin.

TEEMANÄYTTELYT

Muiden tapahtumien yhteyteen tai vaikka kirjastoon voidaan järjestää teemanäyttelyitä, jotka keskittyvät tiettyyn maahan, alueeseen tai tuotteeseen. Näyttelyyn voidaan koota käsityö- tai elintarvikenäytteitä, lyhyesti tietoa tuottajasta, tarina ihmisestä ja reilun kaupan vaikutuksesta hänen elämäänsä, sekä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta. Tilasta ja käytettävissä olevista välineistä riippuen näyttelyyn voidaan liittää musiikkia, dioja tai video.

MUOTINÄYTÖS

Muotinäytöksiä voidaan järjestää muissa tapahtumissa ohjelmanumerona, tai suuremmassa mittakaavassa omana tapahtumanaan. Mallit voidaan pukea kokonaan reilun kaupan vaatteisiin, tai yhdistellä reilun kaupan vaatteita esimerkiksi mallien omiin vaatteisiin. Muotinäytöksen voi järjestää myös yhteistyössä muiden eettisiä vaatteita myyvien tahojen kanssa, jolloin vaatteita voidaan sekoitella keskenään. Yhteistyötä kirpputorien kanssa kannattaa harkita tarkkaan, sillä joidenkin ihmisten mielikuvaa reilun kaupan vaatteista kirppisvaatteina ei pitäisi vahvistaa. Tarkoitushan on osoittaa, että kuka tahansa voi löytää päälle pantavaa Maailmankaupasta. Mallina voidaan käyttää omia vapaaehtoisia, tai varsinkin suuremman mittakaavan näytöksessä vaikka paikallisen tanssikoulun oppilaita ja tanssillista koreografiaa, tai paikkakunnalla tunnettuja henkilöitä, jotka voivat näin ilmaista tukensa reilulle kaupalle.

pieni palkinto. Peliä voidaan pyörittää pienestä maksusta tai ilmaiseksi. Koneen käyttäjällä on samalla mahdollisuus esitellä reilua kauppaa ja reilun kaupan tuotteita yleisölle.

BINGO

Sopivalle kohderyhmälle voi järjestää bingo-illan, jossa palkintona on reilun kaupan kahvia ja muita tuotteita. Bingo voi olla tavallinen numerobingo, tai numeroiden sijaan voidaan arpoa reilun kaupan tuotteita tai tuottajamaita, joita on lisätty kuponkiin. Samalla voidaan esitellä tuotteita ja tuottajia.

AARTEENMETSÄSTYS

Yleisötapahtumissa tai kouluissa voidaan lapsille järjestää aarteenmetsästystä. Lapsille voidaan joko jakaa kartta, joka vie suoraan aarteelle, tai aarretta voidaan metsästä ratkomaalla vihjeitä, jotka vievät seuraavan vihjeen luo. Aarre on tietysti reilun kaupan suklaata.

TEHTÄVÄPOLKU

Tehtäväpolkuja voidaan järjestää yleisötapahtumissa tai kouluissa. Osallistujat käyvät kaikki tehtävärastit läpi ja tekevät rasteilla kerrotut tehtävät. Rastit voivat olla myös kysymyksiä, joihin pitää joko tietää oikea vastaus, tai hakea vastaus rastilla olevasta materiaalista. Kaikille osallistujille voidaan antaa pieni palkkio tai oikein vastanneiden kesken voidaan arpoa isompi palkinto.

KILPAILUT

TIETO- JA ARVAUSKILPAILUT

Kilpailuja voi järjestää kaikissa tapahtumissa. Kilpailu voidaan järjestää esittelypöydän ääressä kirjallisena tai ohjelmanumerona lavalla. Tietokilpailuissa yleisöä voidaan pyytää vastaamaan paperilla oleviin kysymyksiin ja etsimään tietoa vaikka näyttelystä tai esitteistä, tai testata osallistujien tietämystä suullisesti esitetyillä kysymyksillä. Sekä kirjalliset että suulliset kilpailut voivat olla myös monivalintatehtäviä. Kilpailukonsepteja voi matkia television kilpailuohjelmista. Arvauskilpailuissa voidaan esittää monivalintakysymyksiä tai arvuutella vaikkapa kahvipapujen määrää. Palkintona jaetaan tietysti reilun kaupan tuotteita.

ARVONTA

Kaikissa tapahtumissa voi järjestää arvontaa. Arvontaan osallistuminen voi olla maksullista tai ilmaista. Täytettävässä arpapussissa voidaan kysyä jotakin itseä kiinnostavaa, kuten oletko koskaan ostanut reilun kaupan tuotteita tai oletko koskaan käynyt Maailmankaupassa. Arvonta voidaan suorittaa myös esimerkiksi tapahtuman sisäänpääsylippujen numeroista. Arvonta kannattaa sijoittaa tapahtuman viimeiseksi ohjelmanumeroksi.

HEDELMÄPELI

Joensuun maailmankauppalaisten hedelmäpeliä voi käyttää huomion kerääjänä erilaisissa yleisötapahtumissa. Hedelmäpelissä kolme maailmankauppalaista istuu silmät sidottuina, kullakin sylissään kolme reilun kaupan hedelmää. Yksi maailmankauppalainen toimii koneen käyttäjänä ja esittelee peliä ihmisille. Kun asiakas saapuu pelin luo, koneen käyttäjä "käynnistää" sen sovitulla tavalla. Hetken kuluttua koneen käyttäjä pysäyttää pelin, ja kukin pelinappula nostaa yhden hedelmistään ylös. Kolmen suorasta asiakkaalle annetaan

TAIDEHUUTOKAUPPA

Taidehuutokaupalla voidaan kerätä varoja tiettyyn kohteeseen. Huutokaupattavaa voidaan pyytää lahjoituksina suomalaisilta taiteilijoilta, tai myynnissä voi olla reilun kaupan tuottajien veistoksia ja keramiikkaa. Reilun kaupan tuottajien teoksiin on hyvä liittää tietoa tekijästä ja hänen elämästään. Huutokauppaa varten on laadittava luettelo myytävistä teoksista, niiden tekijöistä, tekniikoista ja lähtöhinnoista. Meklariksi kutsutaan hyvät puhelahjat omaava tunnettu henkilö ja tärkeimmille kohderyhmille, tunnetuille henkilöille, taidekauppiaille ja yrityksille, yhteisöille ja yhdistyksille lähetetään kutsut tilaisuuteen ajoissa.

LIIKUNTA

JALKKISKISAT

Jalkapalloturnauksella voidaan markkinoida reilun kaupan jalkapalloja, ja tuoda esiin jalkapallojen valmistuksen epäkohtia ja reilua kauppaa vaihtoehtona. Turnaus voidaan järjestää puulaakijoukkueille tai vaikka alueen juniorijoukkueille. Yhteistyökumppaneiksi turnauksen järjestelyihin sopivat paikalliset urheiluseurat tai Nuori Suomi -järjestön jäsenliiton paikallisseurat. Jos turnauksesta tehdään avoin kaikille työpaikkojen kahviporukoille ja naapurustojoukkueille, voidaan yhteistyöllä paikallisradion kanssa saada julkisuutta, uskottavuutta ja kiinnostavuutta turnaukseen. Vetonaulaksi voidaan kutsua paikkakunnalta kotoisin oleva jalkapalloilija. Mukaan voidaan haastaa myös vaikka kunnanvaltuuston joukkue pelaamaan maailmankauppalaisia vastaan.

TALVITEMPAUKSET

Rusettiluistelut, lumileikkipäivät ja laskiaisriehat ovat hyviä paikkoja esitellä reilua kauppaa mukavissa merkeissä: kahvin, teen ja kaakaon tarjoilu lämmittää varmasti yleisön. Ehdottakaa vaikka paikkakuntanne lapsityötä tekeville järjestäjille yhteisen koko perheen ulkoilupäivän järjestämistä.

EPÄREILUT KILPAILUT

Erilaisiin tapahtumiin väriä ja toimintaa saadaan järjestämällä epäreiluja kilpailuja joko näytösluonteisesti tai avoimella osanotolla. Näillä "WTO-kilpailuilla" maailmankaupan epäoikeudenmukaiset säännöt tuodaan leikkimielisesti urheilumaailmaan. Lajina voi olla mikä tahansa: jalkapallo, köyden veto, nyrkkeily... Näytöskisoissa osa kilpailijoista on pukeutunut WTO:n paitoihin, ja tuomarillakin voi olla WTO-sponsori-merkki paidassaan. Muut edustavat kehitysmaita. Säännöt suosivat tietysti WTO-joukkuetta - jos sääntöjä ylipäänsä on tai jos niitä vähääkään noudatetaan. Avoimissa kilpailuissa joihin yleisö voi ottaa osaa säännöt on muokattu niin ettei

DIAMATKAT

Diamatkoilla voi ihmisille esitellä joko elämää jossakin maassa yleensä, tai tietyn tuottajan elämää. Matkaa kannattaa valmistella huolella ja koostaa kuvista yhtenäinen tarina sen sijaan että kertoisi spontaanisti mitä kuvissa näkyy. Pääosa voi olla tarinalla, ja vaihtuvat diat toimivat tarinan kuvittajina. Matkalle voidaan lähteä kartan avulla seuraamalla juna- tai lentoyhteyksiä. Matkat kannattaa pitää lyhyinä jotta kiinnostus tarinaan säilyy.

STAND-UP -KOMIikka

Ainakin ruotsalaiset ovat kokeilleet stand-up -komiikkaa kauppapoliittisen seminaarin keventäjänä. Varsinkin kevyempiin illanviettoihin tai suuriin yleisötapahtumiin komiikka sopiikin hyvin ja vie viestiä varmasti paremmin perille kuin luentotyypinen paasaus. Varmistakaa kuitenkin esiintyjän taso ja reilun kaupan tietämys ennen tilaisuutta jottei kiusallisia tilanteita pääse syntymään.

KIRJALLISUUSMATINEA

Kirjallisuusmatinea voi olla yksi tapa tutustuttaa uusi kohde-ryhmä reiluun kauppaan. Matineassa voidaan lukea novelleja, runoja tai katkelmia romaaneista tiettyyn teemaan tai maahan liittyen, ja nauttia reilun kaupan leivonnaisia. Kirjallisuutta voi toki liittää osaksi muitakin tapahtumia.

ELOKUVAVIIKKO

Teemallinen elokuvaviikko tai -viikonloppu voi liittyä muihin reilun kaupan tapahtumiin. Elokuvien löytäminen, valitseminen ja käytännön asioiden kuten tilan ja tekijänoikeuskorvausten hoitaminen saattaa ensimmäisellä kerralla tuntua vaikealta. Elokuvakeskus voikin olla korvaamaton yhteistyökumppani tapahtuman järjestelyissä.

ESITYKSET

NÄYTELMÄT

Lyhyet näytelmät sopivat moniin tapahtumiin ja niillä voi kertoa reilun kaupan vaikutuksista. Jos omat näyttelijänkyvyt eivät riitä, voi kumppaneita etsiä paikallisista teattereista tai harrastajaryhmistä. Näistä löytyy myös asiansa osaavia käsikirjoittajia ja ohjaajia innokkaita näyttelijöitä opastamaan.

KATUTEATTERI

Katuteatteri on tyyllisesti erilaista kuin lyhyet näytelmät. Katuteatterin on oltava lyhyttä ja selkeää, ja roolihahmojen karikoituja. Katuteatterin tekemiseen apua voi löytyä ilmaisuidon ryhmistä ja harrastajateattereista.

VARJONÄYTELMÄT

Varjoteatteri on erilainen tapa esittää tarina, eikä siinä tarvita yhtä paljon lavasteita tai rooliasuja kuin tavallisessa näytelmässä. Varjoteatteria varten tila on pystyttävä pimentämään. Lisäksi tarvitaan iso lakana, jonka takana näyttelijät esiintyvät, ja tehokas valaisin, joka luo varjot kankaalle.

PERFORMANSSIT

Jos tuttavapiiriin kuuluu performanssitaiteilija, voi häntä pyytää esiintymään lähes mihin tahansa tilaisuuteen. Performansseja voi tehdä kaduilla, markkinoilla tai vaikka gaalailallisella. Kovin pieniin tilaisuuksiin, joissa ihmiset kokevat esiintyjän liiallisen läheisyyden ahdistavana, ei performanssia kannata tuoda. Jos tuttavapiiristä ei tällaista kykyä löydy voi kiinnostusta kysellä ilmaisuryhmistä ja esittävän taiteen koulutusohjelmista.

TANSSIESITYKSET

Tanssiesitykset voivat tuoda väriä ja eloa erilaisiin tapahtumiin. Tanssi voi liittyä tapahtuman teemaan, esimerkiksi maantieteelliseen alueeseen. Tanssijoita voi pyytää myös esiintymään mannekiineina muotinäytöksessä.

kehityksillä ole mitään mahdollisuutta voittoon. Tuomarin on selvästi puolueellinen. Peli voidaan päättää reilun kaupan paitoihin pukeutuneiden vapaaehtoisten hyökkäykseen peliarenalle. Vapaaehtoiset tasoittavat joukkueiden eroja ja suojaavat altavastaajapuolen pelaajia niin että nämä voivat saada pelin tasan. Tai ehkä jopa voittaa...?

LIIKUNTATAPAHTUMAT

Jos Maailmankauppanne vapaaehtoiset ovat urheilullisia, järjestäkää ihmeessä oma reilun kaupan juoksu (tai pyöräily, rullaluistelu, hiihto tai mikä tahansa liikuntatapahtuma). Briteillä on jo Christian Aid Walk ja Fair Trade Fun Run. Tapahtumalla voidaan kerätä varoja tiettyyn kohteeseen esimerkiksi pyytämällä henkilökohtaisia sponsoreita osanottajille. Sponsorit maksavat sitten sovittun summan jokaiselta kierrokselta tai kilometriltä, jonka heidän sponsoroimansa henkilö liikkui. Värikkyttä tapahtumaan saadaan pyytämällä osallistujia pukeutumaan vaikka tietyn teeman mukaan - parhaalle puvulle on tietysti jaossa palkinto. Jos aika ja resurssit eivät riitä omien urheilutapahtumien järjestämiseen, voi joukko aktiivisia maailmankauppalaisia tehdä reilua kauppaa tunnetuksi osallistumalla paikkakunnan liikuntatapahtumaan yhtenäisissä reilun kaupan paidoissa tai muissa teemaan liittyvissä asuissa. Ja tärkeintä ei ole se voitto, vaan reilu urheiluhenki!

MUSIIKKI

MUSIIKILLISET ILTAMAT, LOUNAAST, PÄIVÄLLISET

Musiikkia voi liittää mihin tahansa reilun kaupan tapahtumaan luomaan tunnelmaa ja viihtyisyyttä. Varsinkin erilaisissa ruokailutapahtumissa ja illanvietoissa musiikki on lähes välttämätön osa kokonaisuutta. Musiikin ei kuitenkaan aina tarvitse olla maailmanmusiikkia, vaan välillä voi kokeilla muitakin vaihtoehtoja. Paikallinen iskelmätahti, tangokuningas tai jazz-muusikko voivat sopia reilun kaupan tilaisuuteen loistavasti. Tärkeintä on ottaa huomioon tapahtuman kohderyhmä.

LAULUJA OMILLA SANOILLA

Musikaalisten maailmankauppalaisten on turha pitää taitojaan salassa: musiikin avulla voi reilusta kaupasta kertoa kaduilla ja toreilla. Ellei kokonaan omia kappaleita jaksa tai ehdi kirjoittaa, voi ottaa vanhan ja tunnetun iskelmän, ja uudistaa sanoituksen kertomaan reilun kaupan tarinaa. Tuttu melodia saa ohikulkijoiden korvat höröistymään ja uusia sanoja jäädään kuuntelemaan melkein vahingossa.

OMA ESIINTYJÄRYHMÄ

Jos musikaalisia on joukossa enemmänkin, voi Maailmankauppa perustaa oman kuoron tai bändin. Hyvin valitulla ja/tai sanoiltaan uudistetulla ohjelmistolla voi käydä esiintymässä omien tilaisuuksien lisäksi muiden tahojen tapahtumissa.

TUKIKONSERTTI TAI -TANSIT

Tukikonsertilla tai -tansseilla voidaan kerätä rahaa tiettyyn kohteeseen. Kohderyhmästä riippuu tapahtuman paikka ja musiikkityyli. Kyseessä voi olla rock-keikka, etniset bileet, klassinen konsertti tai lauantaitanssit. Yhteistyökumppaniksi on tärkeä saada sopivan tilan omistaja, jotteivat vuokratulot nouse tapahtuman järjestämisen esteeksi. Jos tapahtu-

massa halutaan olevan alkoholitarjoilua, ravintoloitsija yhteistyökumppanina säästää paljolta vaivalta. Kun anniskeluoikeudet ovat kunnossa, voi ravintoloitsija tilata tapahtumaan erikoisuudeksi reilun kaupan alkoholijuomia eurooppalaisten reilun kaupan maahantuojaan kautta. Esiintyjien saaminen tukikeikalle on vaivalloista, joten kaikki suhteet kannattaa käyttää hyväksi. Tukikonsertissa tai -tansseissa tietopuoli kannattaa suosiolla jättää vähemmälle ja antaa yleisölle tilaisuus nauttia musiikista, jota ovat tulleet kuuntelemaan. Toki vaikkapa aulatilaan voi tehdä tiedotuspöydän, josta halukkaat saavat lisää tietoa tukemastaan kohteesta. Konsertin päätähtä voi myös pyytää kommentoimaan lyhyesti reilua kaupaa esityksensä aikana.

YHTEISLAULUILTA

Kansalaisopistojen, kansanopistojen ja yliopistojen kieltenopettajien sekä maahanmuuttajien kanssa yhteistyössä voi järjestää yhteislauluiltoja vierailta kielillä, vaikka swahiliksi, portugaliksi tai espanjaksi. Ja reilut kahvit päälle.

